

Deneme



# İS Tİ LA

♦ MODERN YAŞAM  
İLLÜZYONLARINA  
BAŞKALDIRI

YÜCE ZEREY



**Yüce Zerey**, 1979'da Bursa'da doğdu. Ortaokul ve liseyi Bursa Erkek Lisesi'nde tamamladı. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde Ekonomi, London School of Economics'te Ekonomi, Marmara Üniversitesi'nde İktisat ve İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde MBA Yüksek Lisans eğitimi aldı.

Bilgi Üniversitesi MBA Programları bünyesinde pazarlama yöneticisi ve öğretim üyeliği, Ülker bünyesinde pazarlama ve iş geliştirme müdürlüğü, Türk Hava Yolları'nda e-ticaret ve marka müdürlüğü, The Coca-Cola Company'de entegre içerik grup müdürlüğü, Unilever'de dijital direktörlük, Hepsiburada'da pazarlamadan sorumlu genel müdür yardımcılığı yaptı.

18 sene boyunca öğretim üyesi olarak Bilgi Üniversitesi'nde Yüksek Lisans programlarında “Pazarlama Yönetimi, İnteraktif Pazarlama” dersleri verdi. Akademik paylaşımlara ek olarak, *Radikal* Gazetesi'nde ve CNN Türk bünyesinde haftalık, *Tuhaf* Dergisi bünyesinde aylık köşe yazıları yazdı. Hepsi Doğan Yayıncılık'tan çıkan *The Profesyonel* (2014), *Fabrika Ayarlarına Dön* (2016) ve *Mima* (2019) adlı kitapların yazarıdır.

An itibarıyla çeşitli kurumlarda yönetim kurulu üyeliği ve danışmanlıklarına devam ediyor. Eşi, oğlu ve 5 köpeği, 2 kedisıyla birlikte, doğanın içinde nefes alarak; okuyor, yazıyor ve anlamaya çalışıyor.

Ístila

## İSTİLA

**Yazan:** Yüce Zerey

**Editör:** Handan Akdemir, Yağız Gönüler

**Yayın hakları:** © Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

**1. baskı** / Kasım 2021 / ISBN 978-625-8495-65-2

**Sertifika no:** 44919

**Kapak tasarımı:** Mert Arslan

**Baskı:** Ana Basın Yayın Gıda İnş. San. Tic. A.Ş.

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.

Güven İş Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL

Tel. (212) 446 05 99

Sertifika No: 20699

**Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.**

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

**[www.dogankitap.com.tr](http://www.dogankitap.com.tr) / [editor@dogankitap.com.tr](mailto:editor@dogankitap.com.tr) / [satis@dogankitap.com.tr](mailto:satis@dogankitap.com.tr)**

# İstila

“modern yaşam illüzyonlarına başkaldırı”

Yüce Zerey

# İçindekiler

Yarasız Acılar .....	11
Yavaşlığa Ağıt .....	16
Sadeliğin Görkemi.....	21
Kutsal Ego .....	27
Ustamız Acemilik .....	34
Kötülüğün Sıradanlığı .....	40
İlgi İstilasası .....	45
Mükemmelin Hüznü .....	51
Yalnızlığa Övgü.....	58
Usanma Hakkı .....	63
Sıkıntı Eksikliği .....	68
Ulaşlamama İhtiyacı .....	73
Güzelliğin İllüzyonu.....	78
Mutluluk Diktatörlüğü .....	84
Travma Toplumu .....	89
Bilmenin Cehaleti .....	94
Gönüllü Yalnızlık .....	101
Yolda Olmak.....	106
Sessizliğe ve Yalnızlığa Dayanmak .....	111
Kötü Niyetli Sevinç .....	117
Maneviyat Açlığı .....	122

Kartonpiyer Bilgelik .....	128
Kaybolmaya Güvenmek .....	134
Dinleme Görgüsü .....	139
Kendini Örseleyen İnsan .....	145
Sakin Olmak.....	150
Bilmeme Hakkı .....	156
Depresyon Keyfi .....	162
İhmal Edilmişliğin Yüğü .....	168
Modern Putlar .....	173
Kimlik Erozyonu .....	178
Süper Kahraman Arayışı .....	183
Performans Yorgunluğu .....	188
Özgürlüğün Baş Dönmesi.....	197
Okuma Hüznü .....	202
Yazma Keyfi .....	207
Varlığın Kalesi: Ev .....	214
Geceye Övgü .....	219
Erkekliğe Veda .....	226
Aşka Veda .....	238
Dostluğa Veda .....	244
Aileye Veda.....	250
Tutkuyla Yaşamak.....	255
Yaşamı Sanata Çevirmek .....	260
Kendinle Dost Olmak.....	267
Atık İnsan.....	272
Sağlıklı Olma Hastalığı .....	278
Hayat Boşluk Sevmez .....	283

## Yarasız Acılar

Japonların *'kintsugi'* (altın doğrama) ya da *'kintsukuroi'* (altın onarımı) adıyla bilinen kadim bir sanatı vardır. Kırık çömler, fincanlar, kâseler, tabaklar ve vazolar; toz haline getirilmiş altınla onarılıp, yeniden birleştirilir. Bu zanaat çok derin bir felsefeye dayanır, birçok değeri hatırlattığı ve günümüze dek hiçbir zaman ticarileşmeyip, turistik bir niteliğe bürünmediği için de hayranlık verici bir yanı vardır. Kintsugi insanlara öncelikle şunu söyler: *“Eđer yararı seversen, yaşamını da seversin. Eđer seversen, yaşarsın.”*

Modern toplumlarda insanlar yaralarını saklamak için servet harcıyor. Buna en basit örnek yaşlanmaktır. Türkçede yaşlanmak, yaş almaktır. Yaş almanın aynı zamanda yara almak olduğunu söylememizde bir beis yok. Peki bu zamanın insanı, aldığı onca yaşı nasıl kapatıyor? Birtakım estetik faaliyetleriyle. Bedenindeki izleri örtüyor, kusurlu bulunduğu yerleri revize ediyor. Bu faaliyetler sürerken, yani bakım ve onarımdan geçerken yaş almaya devam ediyor. Ama itiraz ediyor, kabul etmiyor ve hatta isyana kalkışıyor. *Hayır canım ne yaşlanması, insanın ruh yaşı önemlidir. Benim içimde hâlâ bir çocuk var. Ohooo, biz daha ölmedik.* Bunların hepsi birer nidadır. İmdat, kurtarın beni demektir aslında. Kendimle yüzleşemiyorum, yaşıma bile tahammülüm yok, öl-



mek istemiyorum, daha doğrusu ölürlen bir iz bırakmak istiyorum. Hayatımda anlamlı bir şey olmadığı için nasıl görüdüğüme önem veriyorum. Kalp güzelliğinden kimse anlamıyor, yüz ve vücut güzelliği ise herkesin takdirini kazanıyor, ben de o yüzden baştan ayağa kendime bakıyorum....

İnsanlar belki de şunu unutuyorlar: yaşamadıkları hayat, yaşıyormuş gibi yaptıkları hayatın ardında bir gölge.

Karanlıkta gölge yoktur ama aydınlık hiç affetmez, hemen gölgeyi çıkarır ortaya. Çocukluğunu kadim şehirlerde geçirenler bilirler ki ihtiyaçların hep şu tip uyarıları olmuştur: *“gölgenize basmayın, gölgenizle oynamayın, gölgenize su dökmeyin, tükürmeyin”*. İşte bu zamanın zavallı insanı, gölgesini kapatmak için ne oyunlar döndürüyor ne dolaplar çeviriyor ne numaralar uyduruyor saymakla bitmez. Şu acı ve yara meselesi her dönemde prim yapıyor mesela. Ortada bir acı var ama yarası gizleniyor. Bir yaradan bahsediliyor ama ortada acı yok. İnsanın Reha Muhtar’a hak veresi geliyor. Adamcağız en dramatik olaylarda bile telefonla bağlanan ve çoğu zaman yaralı olan kişiye *“Acı var mı acı?”* diye sorardı. Şimdi herkes ekranlarda çok acım var imajı çiziyor ama ortada yaraya dair hiçbir şey yok. Dolayısıyla acıyı bilmek ve yarayla tecrübelenmek gibi insan hayatını zenginleştiren meselelerin her biri mizah konusuna dönüşüyor. Onur Ünlü’nün *Sen Aydınlatırsın Geceyi* filmi izleyenler, orada William Shakespeare’den nakledilen sözü çok sevmişlerdi. *“Yarayla alay eder yaralanmamış olan”* sözü dillere pelesenk, melanholik yazılarda referans, duvarlarda graffiti, sosyal mecralarda profil ya da kapak fotoğrafı olmuştu. Keşke bu sözün, söylenmiş olduğu 16. yüzyılda neden daha değerli olduğu üzerine düşünselerdi. Böylece gerçekten yaralarla alay etmez, yaralarını örtme gafletine düşmez, yaralanmadıkları halde yaralıymış gibi yapmazlardı.

Behçet Necatigil’in dilimize çevirdiği kitaplardan biri de

Sadık Hidayet'in *Kör Baykuş*'udur. Henüz ilk cümlesinden insanı sarsar. *"Yaralar vardır hayatta, ruhu cüzam gibi yavaş yavaş ve yalnızlıkta yiyen, kemiren yaralar"* diye başlar okuyucu kitaba. Devamı, özellikle günümüz insanının derdini taşıdığı için ayrıca önemli. *"Kimseye anlatılmaz bu dertler, çünkü herkes bunlara nadir ve acayip şeyler gözüyle bakarlar. Biri çıkar da bunları söyler ya da yazarsa, insanlar, yürürlükteki inançlara ve kendi akıllarına göre hem saygılı hem de alaycı bir gülüşle dinlerler bunları. Çünkü henüz çaresi de devası da yok bu dertlerin"* der Sadık Hidayet. O zamanlar insanların dertlerini ve yaralarını saklamalarının son derece samimi bir tarafı vardı. Aşklarından dolayı mahcup, yorgunluklarından dolayı mahzun, bazı pişmanlıklarından dolayı mağdurdular. Mağduriyet ve mahcubiyet, sözlüklerde tozlanmaya yüz tutmuş birer kelime şimdilerde.

Yaralarını gizlemekte son derece hünerli olan insanlar ne yapıp ettiler de yüzlerinin kızarmasını bile engeller oldular. Artık kimsenin yüzü kızarmıyor. Kimse mi kimseyi incitmiyor?

Kintsugi'nin yarayı kutsayan bir tavrı var. Hiçbir kusuru olmayan, belki yepyeni olan bir eşya yere düşüyor, belirgin bir parçası kopuyor ve belki de paramparça oluyor. Toz haline getirilen altınla tekrar yapıştırılıyor ve kusuru belirginleştiriliyor. Ona bakan herhangi bir insan, eşyanın acıyla tanışıklığını (düşmek, kırılmak, parçalanmak) görebiliyor. Çünkü eşya yaralanıyor ve bu yarası gizlenmek yerine daha da netleştiriliyor. *"Bak, tam buradan kırıldım"* der gibi. Ama sonrası daha deruni. Çünkü kırıldığı yer onu daha değerli kıldı. Özgünlüğünü perçinledi. Yaşanmışlığıyla, yaralanmış olmasıyla kendisini daha da zenginleştirdi. Acıların ve yaraların toplamının tecrübe olduğunu insana hatırlatmak için... Hatta, hayal kırıklığını memnuniyete dönüştürme konusunda bir şifre fısıldamak için belki de. Çünkü Kintsugi'nin hikâyesi öyle başlıyor:

Anlatılara göre 15. yüzyılda Japon komutan Ashikaga Yoshimasa'nın çok sevdiği Çin yapımı çay kâsesi kırılır. Tamir edilmesi için Çin'e gönderir. Gelen kâse, son derece çirkindir. Bunun üzerine Japon zanaatkârlardan daha güzel görüntü sunacak bir tamir işlemi talep eder. Neticede Japon ustalar altını toz haline getirip kırılan parçaları bir araya getirirler. Görüntü muhteşemdir. Hayal kırıklığı, memnuniyete dönüşür. Hayal kırıklığı acı verir, yarasıyla yol yürüme-yi sürdüren ise memnundur. Yaşamdan memnun olmanın en güzel yollarından biri, yaşananların da insanla beraber yürüdüğünü unutmamaktır. Şimdi bir şeyler biliyorsan, daha önce hiç bilmediğin içindir. Buna en güzel örnek, okuduğumuz kitaplar. Her okuduğumuz güçlü kitap, bir yönüyle bize acı verir. Ne kadar bilgisiz olduğumuz gün yüzüne çıkar. Okudukça bilgisizliğimizin farkına daha çok varırız. Acıları toplarız üzerimize. Uykusuz geceler, eğlencesiz günler peşi sıra gelir. Daha çok öğrenmek için daha çok acıya talip olur okuyucu. Nihayet, bilgi özümser. Bir yara olarak yerleşir insan ruhuna. Artık bundan sonra okuyucu *"şu kitabı okumak için ne bedeller ödendi"* diyebilir gururla. Acısı da yarası da samimidir. Bilgelik böyle gelir.

Kusursuzluğun rağbet gördüğü zamanlardayız. Dünyanın her yerinde kusurlu olanlar görünmesin isteniyor. Her şeyin en mükemmeli, en dayanıklısı üretilmeye çalışılıyor. Ama hiçbiri sonsuza dek yaşamıyor. Bu da teknolojik çöp yığınlarını ortaya çıkarıyor. Iskarta kavramı hayatımızın merkezinde duruyor. *Iskarta Hayatlar* kitabında Zygmunt Bauman, acının, kusurun ve yaranın ne kadar gündemden düştüğünü şöyle özetliyor: *"Güzel, artık üstünde ünlü bir tasarımcının markası bulunan bir kazak, spor salonlarında forma sokulmuş, estetik cerrahi ile biçimlendirilmiş bedenler, son moda makyajla şekillendirilmiş yüzler, AVM raflarındaki paketlenmiş ürünler..."*

Güzel parayla satın alınan bir şey. İyilik ticari bir eylem. Yarası olmayan acılarıyla insanlar birbirlerine tecrübe satıyorlar. Alan memnun satan memnun. Kimse hangi yaranın derin, hangi acının gerçek olduğunu sorgulamıyor. Herkes el ya da yüz çabukluğu hünerini konuşturup karşısındakini bir şekilde etkiliyor, kendisini bir şekilde satıyor, kâinatı bir şekilde zedeliyor. Kusurların kattığı güzellik ve yaraların verdiği bilgelik ancak asırlık felsefelerin hatırlanmasıyla kendine bir yer bulabiliyor. Hakikat, yine sanatı yoldaş edip insana bir şeyler fısıldamak için bekliyor.

Derdinin içindeki devayı keşfetmekte hüner.

Rûmî'ye kulak ver: *"Işık, yaradan sızar."*

## Yavaşlığa Ağıt

*“Afrika’da kayıp bir şehri arayan arkeologlar şehre bir an önce ulaşmak için acele ederler. Eşyalarını yerliler taşımaktadır. Bir ara yerlilerin anlamsız yere durduklarını görürler. Aceleyle yanlarına giderler ve çabuk olmalarını söylerler. Yerliler cevap vermez ve sessizce beklemeye devam ederler. Batılı arkeologlar telaş içerisindedir. Arkeologların biri yerlilerden birine niçin beklediklerini sorduğunda yerli, çok net bir cevap verir: ‘Ruhlarımız geride kaldı.’”*

(Michelangelo Antonioni’nin, *Par de la Nuages - Bulutların Ötesinde* filminden genç bir kızın anlatmış olduğu bir hikâye)

*“Takipçi sayımı hızlıca arttırmalıyım.”*

*“Hemen parayı bulup, zengin olmam lazım.”*

*“İşe başlayalı 6 ay oldu, hâlâ terfi edemedim.”*

*“İlişkiye zaman harcamaya ne gerek var? Sağa kaydır geç.”*

*“Yaşım geçmeden bir an önce birini bulup çocuk yapmalıyım.”*

*“Ne molası? Vakit kaybetmeden hızlıca basıp gidelim.”*

*“Toparlayabilir miyiz? Yedi toplantım daha var!”*

*“Zaman kaybetmeden gereken puana erişmeliyim ki, arkadaşlarımla aynı seviyede oyun oynayabileyim.”*

*“En hızlı yapay zekâ sertifikası nasıl alabilirim?”*

*“Gece uzun, dört mekâna daha gideceğiz. Hadi burada daha fazla oyalanmayalım.”*

# Kutsal ego... Kartonpiyer dünya... İllüzyonlarla yaşamak...

Bir sabah uyandın ve emsalsiz bir keder hissediyorsun. Pencereden bakıp güneşle o ilk kez göz göze gelinen anda hayata lanet etmek geliyor içinden. Yüzünü yıkamak için banyoya yöneliyorsun ve işte karşında ayna. Dünyanın en acımasız dostu. Suratına tükürse yeri var. Öyle bir tıpsızlık, öyle bir biçimsizlik, öyle bir yorgunluk, delicesine bir keder gömülmüş yüzüne. Her an bu dünyadan göçecek gibi duran ama her şeye rağmen yaşama olasılığı da yüksek bir beden var aynada. Peki ruhtan ne haber? Ruh göçmüş bile. Ruhun yerine, canı olsa da canı çok sıkılan bir şey gelmiş. Ne bunun adı? Bunun adı yok. Durumun adı var: gerçekliğin kaybı...

Haberler, reklamlar, enformasyon... *Like, follow, fav* ve sosyal medya vatandaşlığımız... Dünya bin bir çeşit ayartmayla, oyuncakla üzerimize çullanıyor ve hepimiz az ya da çok kaybolmuş hissediyoruz... Kendimizi nerede kaybettiğimizi, nasıl bulacağımızı bilmiyoruz... Kitapları *The Profesyonel* ve *Fabrika Ayarlarına Dön* ile kurumsal dünyanın ipliğini pazara çıkaran, *Mima* ile bize yaşadığımız hayatın distopik gerçekliğini gösteren *Yüce Zerey*, *İstila* ile bu kez adeta bir teselli rehberi bırakıyor elimize. Gelmiş geçmiş en önemli filozoflardan, yazarlardan, çağdaş isimlerden destekle kendimizi hatırlamanın, merkeze dönmenin rotasını çiziyor... Gerçek bir bibliyofilden bir "bibliyoterapi kitabı" olarak da okunabilir bu kitap.

tebliye edilen  
KDV'siz  
satış fiyatı

₺ 44

ISBN 978-625-8495-65-2

ISBN 978-625-8495-65-2



9 786258 495652

  
Doğan  
Kitap